

Uchwały.....	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	9
Glosy	22
Orzeczenia niepublikowane	39
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2005, nr 3.....	53
Informacja	59
Dane statystyczne – styczeń 2005 r.....	60

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 1 września 2004 r., II Ca 425/04, zagadnienia prawnego:

„1. Czy istnienie prawomocnego, choć nie wykonanego wyroku nakazującego osobie zajmującej lokal bez tytułu prawnego opróżnienie go, wyklucza jej wstąpienie w stosunek najmu tego lokalu z mocy prawa na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 21.06.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71 z 2001 r. poz. 733 ze zm.)

2. w razie negatywnej odpowiedzi na pierwsze pytanie, czy właściciel lokalu mógł skutecznie bronić się przeciwko wstąpieniu z mocy prawa w stosunek najmu osoby zajmującej ten lokal w dniu wejścia w życie ustawy, wnosząc w terminie przewidzianym w art. 30 ust. 1 ustawy powództwo o ustalenie nie istnienia stosunku najmu, dysponując prawomocnym wyrokiem nakazującym tej osobie opróżnienie lokalu, lecz wydanym w stanie prawnym obowiązującym przed wejściem w życie ustawy?”

podjął uchwałę:

1. Istnienie prawomocnego wyroku nakazującego opróżnienie i opuszczenie lokalu, wydanego w okresie biegu terminu przewidzianego w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 ze zm.), uniemożliwia osobie zajmującej ten lokal bez tytułu prawnego wstąpienie w stosunek najmu na podstawie wymienionego przepisu.

2. Odmawia podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

(uchwała z dnia 6 stycznia 2005 r., III CZP 67/04, Z. Strus, M. Bączyk, B. Czech)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 13 września 2004 r., I ACz 1720/04, zagadnienia prawnego:

„1. Czy podlega rozpoznaniu na drodze sądowej roszczenie członka stowarzyszenia o ochronę jego członkostwa przed niezgodnym z prawem lub statutem wykreśleniem albo wykluczeniem ze stowarzyszenia;

2. czy, w razie dopuszczalności drogi sądowej, ochronie stosunku członkostwa może służyć roszczenie o uchylenie uchwały właściwego organu stowarzyszenia o wykreśleniu lub wykluczeniu członka, czy raczej roszczenie o ustalenie nieważności uchwały?”

podjął uchwałę:

1. Roszczenie członka stowarzyszenia o ochronę jego członkostwa przed niezgodnym z prawem lub statutem wykreśleniem ze stowarzyszenia podlega rozpoznaniu na drodze sądowej.

2. Odmawia podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

(uchwała z dnia 6 stycznia 2005 r., III CZP 75/04, Z. Strus, M. Bączyk, B. Czech)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2004 r., V Cz 282/04, zagadnienia prawnego:

„1. Czy i jaki środek odwoławczy przysługuje na postanowienie sądu rodzinnego, wydane po prawomocnym zakończeniu postępowania opiekuńczo-wychowawczego postanowieniem o zastosowaniu środka wychowawczego (art. 46 u.p.n.), orzekające przepadek rzeczy;

2. czy dopuszczalne jest orzekanie w stosunku do nieletniego przepadku rzeczy po prawomocnym zakończeniu postępowania opiekuńczo-wychowawczego postanowieniem o zastosowaniu środków wychowawczych?”

podjął uchwałę:

Jeżeli w prawomocnie zakończonym postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym, w którym zastosowano wobec nieletniego środek wychowawczy w postaci upomnienia, sąd nie orzekł o przepadku na rzecz Skarbu Państwa środka odurzającego, postanowienie w tym przedmiocie może być wydane w

postępowaniu określonym w art. 22 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198).

Postanowienie to podlega zaskarżeniu apelacją.

(uchwała z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZP 69/04, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2004 r., V Cz 302/04, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest orzekanie o przepadku rzeczy służących do popełnienia czynu karalnego w stosunku do nieletniego, co do którego postępowania o czyn karalny nie wszczęto, wobec niecelowości orzekania środka wychowawczego (art. 21 par. 2 u.p.n.)?”

podjął uchwałę:

Sąd rodzinny może na podstawie art. 100 k.k. w związku z art. 14 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109, ze zm.) orzec przepadek przedmiotów służących do popełnienia czynu karalnego przez nieletniego, w stosunku do którego nie wszczęto postępowania o ten czyn z powodu niecelowości orzekania środków wychowawczych.

(uchwała z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZP 70/04, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Świdnicy postanowieniem z dnia 30 września 2004 r., II Cz 440/04, zagadnienia prawnego:

„Czy w razie zaskarżenia skargą o wznowienie postępowania, z przyczyn opartych o przepis art. 403 § 2 k.p.c., wyroków sądów różnych instancji, sądem właściwym do wznowienia jest sąd drugiej instancji, jeżeli oddalił on apelację?”

podjął uchwałę:

Sąd drugiej instancji, który oddalił apelację, jest właściwy do wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c.

(uchwała z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZP 77/04, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 16 września 2004 r., II Ca 425/04, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w sprawie rozpoznawanej przez zespół arbitrów na skutek odwołania w trybie art. 184-193 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.), wyrok zespołu arbitrów, który został ogłoszony, a który nie zawiera podpisów arbitrów, gdyż został skonstruowany w taki sposób, że podpisy te znalazły się pod pouczeniem o skardze do sądu, zamieszczonym bezpośrednio po uzasadnieniu wyroku, istnieje w sensie prawnym, czy też "wyrok" taki, pomimo ogłoszenia, nie istnieje;

2. w razie odpowiedzi pozytywnej na pytanie wskazane w pkt 1, czy w świetle art. 179 w zw. z art. 194 i w zw. z art. 196 ustawy powołanej w pkt 1, dopuszczalna jest skarga zamawiającego na wyrok zespołu arbitrów uwzględniający odwołanie wykonawcy od oddalenia protestu przez zamawiającego i nakazujący zamawiającemu powtórzenie czynności oceny ofert z udziałem oferty odwołującego się?”

podjął uchwałę:

1. Wyrok zespołu arbitrów podpisany przez arbitrów w sposób określony przepisami rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań (Dz.U. Nr 56, poz. 547) spełnia wymagania formalne.

2. Zamawiającemu przysługuje legitymacja do wniesienia skargi do sądu na wyrok zespołu arbitrów.

*(uchwała z dnia 14 stycznia 2005 r., III CZP 71/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski,
K. Zawada)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 13 maja 2004 r., V CK 445/03, zagadnienia prawnego:

„Czy roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie w zapłacie ceny wynikającej z umowy sprzedaży zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa (art. 554 k.c.) przedawnia się w takim terminie jak świadczenie główne?”
podjął uchwałę:

Ustanowiony w art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe stosuje się do roszczeń o odsetki za opóźnienie także wtedy, gdy roszczenie główne ulega przedawnieniu w terminie określonym w art. 554 k.c. Roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się jednak najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego.

*(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04,
T. Wiśniewski, S. Dąbrowski, J. Frąckowiak, B. Myszk, M. Sychowicz, M. Wysocka, K.
Zawada)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 8 września 2004 r., V Ca 1741/04, zagadnienia prawnego:

„Czy w wypadku stwierdzenia z urzędu na podstawie art. 191 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177) okoliczności skutkujących unieważnieniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zespół arbitrów rozpoznający odwołanie lub sąd okręgowy rozpoznający skargę wydają orzeczenie nakazujące zamawiającemu unieważnienie postępowania, czy też mogą jedynie unieważnić czynność zamawiającego objętą protestem, wskazując jako

przesłankę rozstrzygnięcia wystąpienie okoliczności, o której mowa w art. 191 ust. 3 ustawy Prawo zamówień publicznych?”

podjął uchwałę:

W wypadku stwierdzenia z urzędu okoliczności objętej art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.) zespół arbitrów unieważnia postępowanie o udzielenie zamówienia.

Sąd okręgowy, w razie stwierdzenia z urzędu okoliczności objętej art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych, uchyla orzeczenie zespołu arbitrów i unieważnia postępowanie o udzielenie zamówienia

(uchwała z dnia 27 stycznia 2005 r., III CZP 78/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2004 r., XIII Ca 157/04, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku zastosowania przez strony umowy ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci, dla określenia wysokości świadczenia pieniężnego należnego uposażonemu, mechanizmów spełniających rolę umownych klauzul waloryzacyjnych, które jednak nie doprowadziły do zapewnienia ekwiwalentności świadczeń, przedmiotem waloryzacji sądowej dokonywanej na podstawie art. 358¹ § 3 k.c powinna być nominalna suma ubezpieczenia czy też świadczenie pieniężne ustalone przez strony przy zastosowaniu tych mechanizmów?”

postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 6 stycznia 2005 r., III CZP 76/04, Z. Strus, M. Bączyk, B. Czech)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 12 maja 2004 r., I ACa 1591/03, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalna jest droga sądowa o ustalenie (art. 189 k.p.c.), że poprzednik prawny powoda, w związku z wojną rozpoczętą we wrześniu 1939 r. pozostawił mienie na terenach nie wchodzących w skład obecnego obszaru Państwa celem uzyskania w drodze administracyjnej uprawnień majątkowych, przewidzianych w art. 1 i 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o zaliczaniu na poczet ceny sprzedaży albo opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa, wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami państwa polskiego (Dz.U. z 2004 r. Nr 6, poz. 39)?”

postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 14 stycznia 2005 r., III CZP 72/04, I. Koper,
Z. Kwaśniewski, K. Zawada)*

ZAGADNIENIA PRAWNE

PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 1/05

Czy w sytuacji, gdy strona postępowania będąca spółką kapitałową prawa niemieckiego, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, zgłasza roszczenie odszkodowawcze w walucie obcej, jest dopuszczalne zasądzenie kwoty odszkodowania w takiej walucie, a w przypadku odpowiedzi negatywnej - czy sąd orzekający władny jest zarządzić kwotę odszkodowania - w walucie polskiej, stosując przelicznik wynikający z kursów Narodowego Banku Polskiego?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 października 2004 r., VI ACa 205/04, K. Karolus-Franczyk, K. Tucharz, Z. Markowska)

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że dotychczasowe orzecznictwo stawiało jednoznacznie negatywną odpowiedź na pytanie, czy w świetle art. 358 § 1 k.c. możliwe jest zasądzenie odszkodowania w walucie obcej, a argumentem za takim stanowiskiem był brak, w wypadku odszkodowania, ustawowego wyjątku w rozumieniu tego przepisu od zasady walutowości. Ustawa - Prawo dewizowe z 1998 r. wprowadziła zmiany zmierzające w kierunku pełnej liberalizacji obrotu dewizowego, wskazując m.in., że obrót dewizowy może być wynikiem nie tylko czynności prawnej, ale także innego zdarzenia, a roszczenia odszkodowawcze i odszkodowania zostały zaliczone do kategorii tzw. obrotu dewizowego bieżącego, który nie wymaga zezwolenia.

W ustawie dewizowej z 2002 r. ustawodawca wyraźnie ustanowił wyjątek od zasady walutowości, stanowiąc, że ograniczeń dotyczących między innymi ustalania należności w walutach obcych nie stosuje się, gdy owo ustalenie dokonywane jest przez organ władzy publicznej, podejmujący czynności w postępowaniu karnym, cywilnym lub administracyjnym, art. 3 ust. 2 pkt 3. Wymienione zmiany w przepisach prawa dewizowego, jak zauważył Sąd Apelacyjny, nie usunęły wątpliwości dotyczących zasądzenia odszkodowania w walucie obcej. W piśmiennictwie prezentowany jest

pogląd, że wspomniany art. 3 ust. 2 Prawa dewizowego należy traktować jako potwierdzenie zasady, iż sądy mogą swobodnie zasądzać świadczenia w walutach obcych. Jest on jednak miarodajny, gdy zobowiązanie umowne jest wyrażone w pieniądzu obcym i powód żąda wykonania zobowiązania. W przypadku zobowiązań deliktowych lub z bezpodstawnego wzbogacenia dotyczy on zasądzenia roszczeń o przywrócenie do stanu poprzedniego lub o zwrot w naturze, gdy ich przedmiotem jest waluta obca, natomiast jeśli chodzi o roszczenie odszkodowania w pieniądzu albo o zwrot wartości wzbogacenia, to brak podstaw, aby twierdzić, że szkoda powinna być naprawiona w walucie obcej.

W przypadku odpowiedzi negatywnej Sąd Apelacyjny powziął wątpliwość, czy sąd orzekający władny jest zarządzić kwotę odszkodowania w walucie polskiej, stosując przelicznik wynikający z kursów Narodowego Banku Polskiego

M.D.

*

III CZP 2/05

1. Czy w oparciu o ustawę z dnia 28 października 1950 r. o zmianie systemu pieniężnego (Dz.U. Nr 50, poz. 459 ze zm.) możliwe jest dokonanie przeliczenia przedwojennego kapitału zakładowego spółki akcyjnej, a jeśli tak, to według jakich zasad?

2. W wypadku udzielenia odpowiedzi negatywnej na pytanie z pkt. 1, czy możliwe jest w oparciu o ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego (Dz.U. Nr 84, poz. 85 ze zm.) przeliczenie na nową jednostkę pieniężną kapitału zakładowego przedwojennych spółek akcyjnych nadal funkcjonujących w rejestrze handlowych?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 października 2004 r., XV GA 83/04, J. Stępień-Kordiał, B. Wadowski, U. Wilk)

Sąd Okręgowy wskazał, że ustawa z dnia 28 października 1950 r. zacytowana w przedstawionym pytaniu definiuje użyte w ustawie określenie "złote dotychczasowe" jako

złote, które stanowiły jednostkę pieniężną dnia 29 października 1950 r. W ocenie Sądu Okręgowego, brak podstaw do przyjęcia, że ujawnione w przedwojennych rejestrach handlowych kapitały zakładowe spółek opiewały na dotychczasowe złote w rozumieniu wyżej wskazanej ustawy, jakkolwiek zgodnie z art. 9 § 1 cyt. ustawy wszelkie sumy wyrażone w dotychczasowych złotych ulegają przeliczeniu w stosunku 100 zł dotychczasowych równe 3 złotym.

Zdaniem Sądu Okręgowego, ustawa ta dotyczyła nie tylko powojennych jednostek monetarnych. Zawarte w art. 8 § 1 tej ustawy odwołanie się przez ustawodawcę do obowiązku przeliczania bez względu na czas powstania zobowiązania mogłoby świadczyć o tym, że regulacją tą objęte są również zobowiązania przedwojenne. Jeżeli nie, to aktualne staje się drugie z przedstawionych pytań, zgodnie bowiem z art. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego banknoty i monety będące w obiegu przed dniem 1 stycznia 1995 r. zostaną stopniowo zastąpione przez nową jednostkę pieniężną. Ustawa ta odnosi się również do wszelkich praw majątkowych, zobowiązań i należności i zawiera delegację dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w rozporządzeniu trybu dokonywania w księgach wieczystych przeliczeń na nową jednostkę pieniężną wartości praw i obowiązków w tych księgach ujawnionych oraz wartości pieniężnych w rejestrach prowadzonych przez sądy. Skłaniałoby to do przyjęcia, że możliwe byłoby przeliczenie kapitałów przedwojennych spółek zgodnie z tą ustawą.

M.D.

*

III CZP 3/05

Czy administracyjny tytuł wykonawczy wystawiony tylko przeciwko podatnikowi może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 7 grudnia 2004 r., II Ca 1769/04, P. Rusin, J. Wolak, W. Kołodziej)

Sąd Okręgowy, analizując poglądy judykatury w zakresie przedstawionego pytania, zauważył, że zarówno uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 109/03, jak i uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 28 października 2004 r., III CZP 33/04, dotyczące wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek na ubezpieczenie, zdają się wskazywać na zmianę dotychczasowych poglądów orzecznictwa i idą w kierunku bardziej wzmożonej ochrony interesu wierzyciela, ze względu na charakter tych wierzytelności i ich znaczenie dla finansów państwowych osób prawnych. Mimo że orzeczenia te odnoszą się do składek na ubezpieczenie społeczne, to art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nakazuje stosować do składek na ubezpieczenie społeczne art. 29 § 1 ordynacji podatkowej, który stanowi, że odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka. Przepis art. 35 § 2 ordynacji podatkowej określa z kolei, że podstawą wpisu hipoteki przymusowej może być między innymi tytuł wykonawczy.

Z powołanych uchwał, zdaniem Sądu Okręgowego, może wynikać, że do wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej majątek wspólny podatnika i jego małżonka wystarczy tytuł wykonawczy wystawiony tylko przeciwko podatnikowi, co stanowiłoby wyłom w obecnej linii orzecznictwa.

M.D.

*

III CZP 4/05

Czy od zażaleń składanych w postępowaniu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności sądowemu tytułowi egzekucyjnemu pobiera się ułamkowy wpis stosunkowy, a jeżeli tak to jaka wartość ma być podstawą do jego obliczenia?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 6 grudnia 2004 r., IX Gz 738/04, A. Pakosiewicz, B. Górczanowska, A. Ganiewski)

Wątpliwość Sądu Okręgowego powstała w związku z faktem, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych, określając zamknięty katalog pism podlegających

wpisowi nie przewiduje poza wyjątkami wskazanymi w § 49 pkt 1 oraz § 54 ust. 1 pkt 1 obowiązku pobierania wpisu od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Wynika to z tego, że zgodnie z art. 38 u.k.s.c. opłaceniu nie podlega pismo inicjujące postępowanie sądowe, ale sama czynność sądu – nadanie klauzuli wykonalności. Ustawodawca, dopuszczając możliwość składania zażaleń w postępowaniu klauzulowym, nie odzwierciedlił tej regulacji ani w treści cytowanego wyżej rozporządzenia, ani w treści rozporządzenia w sprawie wysokości opłat kancelaryjnych. Nie wiadomo zatem, jak zauważył Sąd Okręgowy, czy brak obowiązku opłacenia wpisem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności pociąga za sobą automatycznie brak obowiązku uiszczenia jakiegokolwiek wpisu od składanych w postępowaniu klauzulowym zażaleń, czy też opłacenie zażaleń podlega autonomicznej regulacji w oparciu o przepis § 9 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia z dnia 12 grudnia 1996 r., tzn. od każdego zażalenia pobiera się opłatę w wysokości piątej części wpisu stosunkowego.

W tym drugim przypadku nasuwa się pytanie, od jakiej wartości miałyby być obliczany wpis stosunkowy. Zdaniem Sądu Okręgowego, w tym zakresie można bronić poglądu, że podstawą do ustalenia wpisu od zażalenia składanego w postępowaniu klauzulowym może być zarówno wartość przedmiotu sporu, jak również wskazana przez wierzyciela wartość przedmiotu sporu w oparciu o art. 6 u.k.s.c., może to być też opłata 15 zł stosownie do treści § 2 wymienionego rozporządzenia z dnia 17 grudnia 1996 r.

M.D.

*

III CZP 5/05

Czy ogół właścicieli, których wyodrębnione lokale wchodzą w skład określonej nieruchomości, tworzy wspólnotę mieszkaniową w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903, ze zm.) w sytuacji, gdy na nieruchomości tej pozostaje niewyodrębniona część samodzielnych lokali mieszkalnych należących do gminy, której przysługuje prawo własności gruntu, zaś właścicielom lokali wyodrębnionych przysługują udziały we współużytkowaniu wieczystym tego gruntu?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2004 r., I ACz 2251/04, K. Bonik, I. Kul, M. Machnij)

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał na nieprawidłowości w stanie prawnorzeczowym nieruchomości, które wystąpiły w związku z tym, że gmina nabyła w 1991 r. od Skarbu Państwa własność nieruchomości, w sytuacji, gdy była już na niej wyodrębniona własność lokali mieszkalnych szeregu osób, służąca tym osobom wraz z udziałem w części użytkowania wieczystego gruntu i udziałem we współwłasności części budynku przeznaczonych do wspólnego użytku. Zgodnie zaś z treścią art. 40 ustawy o własności lokali, zarząd nieruchomością wspólną, sprawowany do tego czasu przez komunalną jednostkę organizacyjną, został zastąpiony przez zarząd własny właścicieli lokali. Tak funkcjonujących wspólnot, powstałych w zasobach komunalnych, istnieje znaczna liczba.

Jak podkreślił Sąd Apelacyjny, z art. 6 ustawy o własności lokali wynika, że wspólnota mieszkaniowa powstaje z mocy prawa, w chwili wyodrębnienia pierwszego samodzielnego lokalu na rzecz innej osoby niż dotychczasowy właściciel całej nieruchomości. Tej generalnej zasady nie może, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zmienić fakt, że na skutek niezbyt precyzyjnych zmian legislacyjnych zaistniały stany prawnorzeczowe sprzeczne z podstawowymi pojęciami prawa cywilnego. Te stany powinny być sanowane przez kolejne zmiany legislacyjne albo należałoby uznać, że właścicielom wyodrębnionych lokali służy roszczenie o przekształcenie ich udziałów w użytkowaniu wieczystym gruntu w stosowne udziały we współwłasności tego gruntu od momentu uwłaszczenia gminy w 1991 r. albo od wejścia w życie ustawy o własności lokali.

M.D.

*

III CZP 6/05

Czy przepis art. 24 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 ze zm.) uprawnia sąd do przyznania prawa do lokalu socjalnego

osobie samowolnie zajmującej lokal, wobec której został orzeczony nakaz jego opróżnienia, jeśli przyznanie takiego prawa byłoby w świetle zasad współżycia społecznego szczególnie uzasadnione?

(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 21 stycznia 2005 r., RPO-49544-05-V/ST)

Jak zauważył wnioskodawca, przedstawione zagadnienie związane jest z rozbieżnością poglądów w orzecznictwie Sądu Najwyższego, która powstała na tle pytania, czy przepis art. 24 ustawy o ochronie praw lokatorów jest skierowany do gminy, czy też do sądu orzekającego w sprawie o opróżnienie samowolnie zajętego lokalu mieszkalnego. W tym kontekście wnioskodawca zwrócił uwagę na treść art. 14 cytowanej ustawy, który nakłada na sąd obowiązek nie tylko rozstrzygnięcia sporu między stronami o opróżnienie lokalu, ale także obliguje sąd do orzeczenia co do istoty o publicznoprawnych obowiązkach jednostki samorządu terytorialnego, czyli nakłada na sąd obowiązek rozstrzygnięcia o prawie do lokalu socjalnego. Obowiązek ten, zdaniem wnioskodawcy, wykracza poza sprawowanie wymiaru sprawiedliwości i może być uznany za niezgodny z ustrojową zasadą podziału władzy.

W dalszej części uzasadnienia wnioskodawca odniósł się do kwestii, czy w świetle art. 24 w postępowaniu przed sądem zasady współżycia społecznego mogą stanowić samoistną podstawę powstania prawa podmiotowego, w tym przypadku prawa do lokalu socjalnego. Analizując obszernie to zagadnienie, wnioskodawca doszedł do wniosku, że wykładnia pozwalająca sądowi na orzekanie przez sąd o prawie do lokalu socjalnego osoby samowolnie zajmującej lokal, pozostawałaby w sprzeczności z konstytucyjną zasadą ochrony prawa własności i innych praw majątkowych, ponieważ pokrzywdzony właściciel musiałby oczekiwać na faktyczne odzyskanie lokalu do czasu złożenia przez gminę oferty najmu lokalu socjalnego.

Powyższe argumenty przemawiałyby, zdaniem wnioskodawcy, za poglądem, że art. 24 ustawy o ochronie praw lokatorów nie stanowi podstawy do orzekania przez sąd o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego i skierowany jest do gminy.

M.D.

III CZP 7/05

Czy do osób trzecich, których praw nie narusza art. 182 ust. 1 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 z późn. zm.), należą również osoby, które na podstawie pozwolenia na budowę wybudowały z dniem 5 grudnia 1990 r. ze środków własnych garaż na gruncie stanowiącym własność Skarbu Państwa i które zgłosiły we właściwym czasie właściwemu organowi żądanie nabycia tego garażu na własność (art. 211 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn.tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 z późn. zm.).

(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 stycznia 2005 r., II Ca 1915/04, J. Grobelny, M. Wysocki, A. Kulczewska-Garcia)

Istota zagadnienia sprowadza się, zdaniem Sądu Okręgowego, do określenia relacji między prawami szkoły wyższej, wynikającymi z art. 182 ust. 1 ustawy o szkolnictwie wyższym, a roszczeniami osób, które na gruntach państwowych pozostających w zarządzie szkoły wyższej wybudowały przed dniem 5 grudnia 1990 r. garaż i spełniają przesłanki określone w art. 211 u.g.n. Rozstrzygnięcie kolizji tych praw rodzi wątpliwości w orzecznictwie. Prezentowane jest stanowisko o bezzasadności żądań osób, które wybudowały garaż, ale przyjmuje się także zapatrywanie odmienne, wskazujące, że skoro art. 8 ustawy o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości stanowi *lex specialis* wobec art. 2 tej ustawy, to nie ma żadnych uzasadnionych przesłanek do potraktowania w odmienny sposób osób, które wybudowały garaże na terenie będącym w zarządzie uczelni wyższej, wola ustawodawcy było bowiem przyznanie określonych praw tym wszystkim, którzy wybudowali garaże na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa.

M.D.

III CZP 8/05

Czy dziesięcioletni termin przedawnienia, o którym mowa w art. 442 § 1 zdanie drugie k.c., zawsze powinien być liczony od dnia zdarzenia wyrządzającego szkodę, bez względu na datę powstania, czy ujawnienia tej szkody?

(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 25 stycznia 2005 r., RPO-490110-IV/04/MC)

W obszernym uzasadnieniu wnioskodawca stwierdził, że odnoszące się do materii przedstawionej w pytaniu orzecznictwo, w zależności od przyjętej metody wykładni, opowiada się za co najmniej dwoma przeciwnymi kierunkami interpretacyjnymi, które można sprowadzić do udzielenia pozytywnej lub negatywnej odpowiedzi na pytanie, czy dziesięcioletni termin z art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. dotyczy także tych roszczeń deliktowych, które powstały już po jego upływie, wskutek późniejszego powstania lub ujawnienia szkody wyrządzonej w przeszłości. Pomimo bowiem, że sądy powszechne wielokrotnie już sygnalizowały powyższe wątpliwości w formie pytań prawnych, a Sąd Najwyższy podejmował w tym zakresie stosowne uchwały, to jednak żadna z nich nie uzyskała jednoznacznej akceptacji nawet wewnątrz samego Sądu Najwyższego.

Omawiając szczegółowo wypowiedzi piśmiennictwa oraz judykatury, wnioskodawca wskazał, że wedle pierwszego, przeważającego poglądu, jasne i kategoryczne brzmienie art. 442 k.c. nie pozostawia najmniejszych wątpliwości, iż roszczenia o wynagrodzenie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawniają się zawsze po upływie lat dziesięciu od zdarzenia szkodę tę wywołującego. Jednakże mimo to, w orzecznictwie Sądu Najwyższego rysuje się także druga linia orzecznicza, zgodnie z którą art. 442 § 1 k.c. w żadnym razie nie zmienia zasady, że roszczenie odszkodowawcze nie może powstać zanim jeszcze nastąpi szkoda. Kierunek ten wspierają względy natury słusznościowej. Zdaniem wnioskodawcy, trafniejszy jest pogląd pierwszy, gdyż mimo tego, że ścisła wykładnia tego artykułu może prowadzić do rozstrzygnięć całkowicie niesłusznych, *de lege lata* nie da się prawidłowo uzasadnić zapatrywania drugiego. Skutkiem tego jest jednak, że rozstrzygnięcia sądowe mogą rażąco odbiegać od społecznego odczucia sprawiedliwości i tym samym wywoływać dalsze niekorzystne skutki w postaci podważenia zaufania obywateli do państwa.

Łagodzić ten rygoryzm mogą inne rozwiązania systemowe, np. odwołanie się do zasad współżycia społecznego.

Według wnioskodawcy istniejący stan rozbieżności sprzeciwia się konstytucyjnej zasadzie pewności prawa oraz ścisłego określenia obowiązków oraz praw i wolności obywateli, co uzasadnia wniosek o podjęcie uchwały w celu wyjaśnienia przedstawionego zagadnienia.

M.D.

*

III CZP 9/05

Czy ważna jest umowa oddania w wieczyste użytkowanie nieruchomości oraz przeniesienia prawa własności jedynie części budynku i czy dopuszczalne jest w przypadku ważności tej umowy wpisanie w księdze wieczystej na rzecz nabywcy prawa wieczystego użytkowania oraz własności części budynku znajdującego się na tej nieruchomości, gdy pozostała część budynku znajduje się na sąsiedniej nieruchomości objętej odrębną księgą wieczystą i ujawniona jest w niej jako wieczysty użytkownik i właściciel pozostałej części budynku inna osoba niż nabywca?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 5 stycznia 2005 r., IV Ca 546/04, K. Głab, M. Staszków-Greiner, B. Bijak-Filipiak)

Sąd Okręgowy stwierdził, że judykatura aprobuje koncepcję nieruchomości, której czynnikiem wyodrębniającym jest księga wieczysta. Z tego punktu widzenia wydaje się, że nie ma przeszkód do uznania, iż wieczysty użytkownik nieruchomości, dla której jest założona księga wieczysta, może być właścicielem tylko części budynku na niej się znajdującego, podczas gdy pozostała część budynku znajduje się na nieruchomości, objętej odrębną księgą wieczystą. Konsekwencją powyższego stanowiska powinien być pogląd, że bez znaczenia dla bytu wieczystego użytkowania nieruchomości oraz własności części budynku znajdującego się na niej jest, czy nieruchomość, na której stoi pozostała część budynku, została oddana w użytkowanie wieczyste i czy użytkownikiem wieczystym jest ta sama osoba.

Wprawdzie przepis art. 235 § 1 k.c. mówi o powstaniu związanej z użytkowaniem wieczystym własności budynku, jednak skoro przewiduje on powstanie w tym przypadku również odrębnej własności innych urządzeń, brak podstaw, aby wykluczyć dopuszczalność powstania odrębnej od gruntu własności jedynie części budynku, którego pozostała część znajduje się na sąsiedniej nieruchomości. Wykluczenie takiej możliwości musiałyby być wynikiem zapatrywania, że właścicielem całości budynku może być tylko jedna osoba, co powodowałoby konieczność badania przy sporządzaniu umowy notarialnej oddania w wieczyste użytkowanie gruntu i własności części znajdującego się na nim budynku danej osobie oraz oceny wniosku o wpis tych praw w księdze wieczystej, czy osoba nabywcy jest również właścicielem pozostałej części budynku znajdującego się na sąsiedniej nieruchomości. Przy niespełnieniu tego wymogu przez nabywcę umowa byłaby nieważna, a zatem zachodziłaby przeszkoda do dokonania wpisu.

M.D.

*

III CZP 10/05

Czy przejęcie przez organ założycielski, na podstawie art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z dnia 14 października 1991 r.), zobowiązań i należności samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej postawionego w stan likwidacji następuje z – określoną w rozporządzeniu lub uchwale o likwidacji – datą zaprzestania udzielania przez ten zakład świadczeń zdrowotnych, czy też z datą zakończenia świadczeń likwidacyjnych?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 25 stycznia 2005 r. J. Kwapiszewska, A. Mikuliszyn, W. Damaszkó)

W ocenie Sądu Okręgowego, kluczowym zagadnieniem jest wyjaśnienie, jak w rozumieniu cytowanego w pytaniu przepisu rozumieć pojęcie „likwidacji” zakładu opieki zdrowotnej. Wątpliwość Sądu Okręgowego wiąże się z faktem, że pomimo zakończenia działalności zakład opieki zdrowotnej nadal może przez pewien czas pozostawać

wpisanym w rejestrze zakładów opieki zdrowotnej oraz w Krajowym Rejestrze Sądowym, uchwała o likwidacji zakładu, po upływie terminu zakończenia działalności stanowi bowiem podstawę do skreślenia zakładu z rejestru zakładów opieki zdrowotnej, ale nie oznacza to utraty bytu prawnego tego podmiotu. Ścisła gramatyczna wykładnia cytowanego w pytaniu artykułu może natomiast wskazywać, że zwrot po likwidacji zakładu oznacza sytuację, w której postępowania likwidacyjne uległo już zakończeniu z datą ustaloną w uchwale o likwidacji. Takie stanowisko prezentował dotychczas Sąd Okręgowy, jednak orzecznictwo Sądu Najwyższego ani wypowiedzi w piśmiennictwie nie zawierają jednoznacznie przesądzającej odpowiedzi.

M.D.

*

III CZP 11/05

Czy sprawa z powództwa przedsiębiorcy o wykonanie zobowiązania przeciwko publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej jest sprawą gospodarczą w rozumieniu art. 479¹ § 1 k.p.c.?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 30 grudnia 2004 r., IX.1. Gz 735/04, A. Pakosiewicz, A. Ganiewski, M. Szmuździńska)

Sąd Okręgowy podkreślił w uzasadnieniu, że wątpliwości w ocenie charakteru działalności budzi okoliczność, że w świetle regulacji ustrojowej dotyczącej publicznych zakładów opieki zdrowotnej zawartej w ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. trudno dopatrzeć się w realizacji ustawowego celu takich zakładów, jaki jest udzielanie świadczeń zdrowotnych oraz promocji zdrowia, celu zarobkowego. Ponadto zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, podjęcie takiej działalności możliwe jest jedynie po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców. Tymczasem stosownie do treści art. 50 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym publiczny zakład opieki zdrowotnej nigdy nie uzyska wpisu do rejestru przedsiębiorców.

Z drugiej strony Sąd Okręgowy zauważył, że na tle art. 479¹ § 1 k.p.c. w piśmiennictwie oraz orzecznictwie przyjmuje się, że przedsiębiorcami są podmioty, które zostały dopuszczone do prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie

odrębnych przepisów. Takim przepisem mógł być do pewnego momentu art. 8a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej lub też art. 43¹ k.c., który nie wymaga, aby działalność gospodarcza musiała być prowadzona tylko w celu zarobkowym. Można bowiem bronić poglądu, że na gruncie tego uregulowania, działalnością gospodarczą może być działalność, która oprócz swojego profesjonalnego charakteru, powtarzalności działań, działaniu we własnym imieniu i uczestnictwie w obrocie podporządkowana jest regułom racjonalnego działania, które zastępują regułę zysku, temu zaś kryterium odpowiada publiczny zakład opieki zdrowotnej.

Jak zaznaczył Sąd Okręgowy, również Sąd Najwyższy na użytek art. 479¹ § 1 k.p.c. przyznawał status przedsiębiorcy podmiotom, co do których wyłączone jest osiąganie zarobku, jak gminy lub spółdzielnie mieszkaniowe.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Naruszenie przez dziennikarza obowiązku ochrony dóbr osobistych upoważnia osobę pokrzywdzoną do skutecznego poszukiwania ochrony tych dóbr na drodze sądowej nawet wówczas, gdy autor publikacji zachował staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych.

(wyrok z dnia 7 listopada 2002 r., II CKN 1293/00, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, M. Grzelka, OSNC 2004, nr 2, s. 27; IC 2003, nr 7-8 s. 4; BSN 2003, nr 5, s.7; MoP 2003, nr 22, s. 1037; PiP 2004, nr 4, s. 116)

Glosa

Radosława Tymca, Glosa 2005, nr 1, s. 69

Autor przypomniał, że glosowany wyrok jest jednym z dwóch opublikowanych w ostatnim czasie orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczących obowiązków dziennikarskich i skutków związanych z ich niedochowaniem. Chodzi o wyrok w sprawie Kwaśniewski v. „Życie” z dnia 14 maja 2003 r., którego teza jest przeciwieństwem tezy glosowanego orzeczenia. Podniósł, że ten zwrot w dotychczasowej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego sprowadza się do stwierdzenia, iż nie można mówić o odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych, o bezprawności, jeżeli fakty podane przez dziennikarzy okażą się nieprawdziwe, ale przy ich zbieraniu i publikacji dziennikarze dochowali rzetelności i staranności. Stanowisko to, oprócz głosów aprobujących, spotkało się również z krytycznym przyjęciem przez doktrynę.

Akceptując tezę glosowanego wyroku, glosator nie zgodził się z jego uzasadnieniem. Zgłosił również wątpliwości co do trafności samego rozstrzygnięcia. Jego zdaniem, uzasadnienie glosowanego orzeczenia pomija rozwiązania dotyczące granic swobody wypowiedzi wypracowane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu. W związku z tym, autor podjął próbę określenia czci oraz

podziału wypowiedzi na twierdzenia co do faktów oraz na sądy wartościujące, czyli oceny.

Glosator stwierdził, że w stanie faktycznym sprawy sformułowanie dziennikarki było niewątpliwie ostre, ale niepozbawione podstawy faktycznej. Ocena, jako sąd wartościujący, nie podlega udowodnieniu, a stawianie dziennikarzom takich wymagań jest sprzeczne z Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Autor przyjął, że można natomiast wymagać, aby wyrażona ocena miała dostateczną podstawę faktyczną, ponieważ bez niej (jak stwierdza Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu), dochodzi do nadużycia wolności słowa. Podniósł, że nie jest jednak tak, iż wypowiedź staje się opinią tylko wtedy, gdy przytoczono w niej fakty, z których wynika.

Autor przypomniał również zawartą w Konstytucji istotną dla demokratycznego społeczeństwa wartość, jaką jest wolność wyrażania poglądów oraz skonkretyzowanie jej w przepisach prawa prasowego. Zdaniem autora, dziennikarz, który przedstawił okoliczności sprawy, może użyć ostrej opinii lub porównania, ponieważ to czytelnik, a nie sąd powinien ustalać, czy są one usprawiedliwione faktami, na których się opierają. Powtórzył, że zasadniczo to czytelnik, a nie sąd ma prawo oceniać sposób prezentacji faktów, natomiast granicę ochrony tych wypowiedzi wyznacza naruszenie godności osobistej jednostki.

W konsekwencji, glosator uznał rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego za nietrafne.

Należy przypomnieć, że głosę do komentowanego wyroku opracowała wcześniej J. Sieńczyło-Chlabicz (*Państwo i Prawo* 2004, nr 4, s.116).

E.S.

*

Zastrzeżenie przez wystawcę weksla własnego klauzuli domicylu, wyznaczającej płatność weksla w banku prowadzącym rachunek bankowy wystawcy, nie upoważnia banku do zrealizowania tego weksla bez uzyskania zlecenia płatniczego od posiadacza dokumentu.

(wyrok z dnia 14 marca 2003 r., V CKN 1785/00, I. Koper, A. Górski, J. Frąckowiak, OSNC 2004, nr 5, poz. 86; BSN 2003, nr 8, s. 9; NPN 2003, nr 4, s. 6; MoP

2003, nr 20, s. 943; MoP 2004, nr 14, s. 659; OSP 2004, nr 4, s. 56; R.Pr. 2004, nr 6 s. 139)

Glosa

Bartosza Draniewicza, Prawo Bankowe 2005, nr 1, s. 48

Autor zaaprobował tezę glosowanego orzeczenia. Stwierdził, że komentowany wyrok dotyczy ważnej z punktu widzenia obrotu wekslowego instytucji domicylu. Zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że należy odrębnie klasyfikować skutki wynikające z klauzuli domicylu określającej domicyliata i odrębnie stosunki prawne, łączące go z trasatem albo wystawcą weksla własnego. Za trafne uznał także zwrócenie przez Sąd Najwyższy uwagi na różnice pomiędzy wekslem własnym a czekiem, weksel własny zawiera bowiem jedynie przyrzeczenie wystawcy bezwarunkowego zapłacenia oznaczonej sumy wekslowej, natomiast czek wymaga istnienia bezwarunkowego polecenia takiej zapłaty (art. 1 Prawa czekowego).

Glosator uzupełnił argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku o omówienie jeszcze jednej instytucji prawa wekslowego, a mianowicie przyjęcia weksla trasowanego przez akceptanta. Zwrócił uwagę, że nietrafne rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie opierało się w części na braku wyraźnego rozróżnienia pomiędzy wekslem trasowanym i własnym, a w szczególności polecenia i przyrzeczenia zapłaty.

Na zakończenie autor powtórzył, że glosowany wyrok w pełni zasługuje na aprobatę z co najmniej trzech powodów. Po pierwsze, czym innym jest polecenie zapłaty zawarte w wekslu trasowanym od przyrzeczenia zapłaty konstytuującego istotę weksla własnego, po drugie, klauzula domicylowa jest elementem dodatkowym treści papieru wartościowego, zamieszczaną w treści samego weksla, i po trzecie, nawet gdyby w trakcie rozpoznawania sprawy okazało się, że między wystawcą weksla a pozwanym bankiem (domicyliatem) istniały jakiegokolwiek stosunki cywilnoprawne, z których wynikałby cywilnoprawny przekaz, to i tak pozwany bank do momentu przyjęcia przekazu nie odpowiadałby za płatność sumy weksla. Glosator zwrócił przy tym uwagę, że do takiego przyjęcia w stanie faktycznym niniejszej sprawy nie doszło.

Autor wskazał również na kwestię odpowiedzialności cywilnoprawnej w stosunku do wystawcy weksla, gdyby istniało zobowiązanie po stronie pozwanego banku do

zapłaty sumy wekslowej, a ten nie wykonał zobowiązania. Odpowiedzialność kontraktowa istniałaby pomiędzy wystawcą weksla, ale nie jako przekazującym a domicyliatem, lecz jako przekazanym – a nie bankiem – a domicyliatem. Glosator przychylił się zatem do twierdzenia Sądu Najwyższego, że rola domicyliata sprowadza się jedynie do funkcji kasjera.

E.S.

*

1. Wynikające z art. 76 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664 ze zm.) ograniczenie zasady wolności umów (art. 353¹ k.c.) pozostaje bez wpływu na uprawnienie do odstąpienia od umowy przez przyjmującego zamówienie.

2. Brak środków pieniężnych na realizację umowy o roboty budowlane, zawartej w trybie zamówienia publicznego, nie stanowi "niemożliwości świadczenia" w rozumieniu art. 493 w związku z art. 475 k.c.

(wyrok z dnia 10 kwietnia 2003 r., III CKN 1320/00, A. Górski, B. Myszka, H. Pietrkowski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 112; BSN 2003, nr 11, s. 9; MoP 2004, nr 4, s. 183; R.Pr. 2004, nr 6, s. 132; R.Pr. 2004, nr 6, s. 133)

Glosa

Ryszarda Szostaka, Przegląd Sądowy 2005, nr 1, s. 180

Autor zwrócił uwagę, że glosowany wyrok dotyczy doniosłych zagadnień z zakresu zamówień publicznych, szczególnie funkcji ich odrębnej regulacji, granic swobody kontraktowej przy zmianie lub odstąpieniu od umowy o zamówienia publiczne, a także niemożliwości świadczenia z umowy wzajemnej. Przypomniął, że zamówienia publiczne ukształtowały się historycznie jako umowy cywilnoprawne, obejmujące świadczenia zamawiane w związku z realizacją zadań publicznych. Pewne ograniczenia wynikające z odrębnej regulacji zamówień publicznych nie krępują jednak całej sfery swobody umów. Dlatego też glosator nie zgodził się – podobnie jak Sąd Najwyższy w

omawianym wyroku - z poglądem wyrażonym wcześniej w orzecznictwie, że umowę o zamówienie publiczne należy uznać za pozakodeksowy typ umowy nazwanej.

Glosator podniósł, że wyjątkowych ograniczeń przewidzianych w art. 76 i 77 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (dalej – „z.p.”, która zastąpiona została ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. prawo o zamówieniach publicznych – zwaną dalej „p.z.p.”), ujawniających się w sprawie rozstrzygniętej omawianym wyrokiem, nie można interpretować rozszerzająco bądź w oderwaniu od rozwiązań przyjętych w kodeksie cywilny. Autor zgodził się z zastrzeżeniem Sądu Najwyższego, że odstąpienie od umowy należy badać co do przesłanek wskazanych w przepisach kodeksu cywilnego, z wyjątkiem przypadku odstąpienia od umowy przez zamawiającego, o jakim mowa w art. 77 ustawy o z.p. (wystąpienie istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć).

Zdaniem glosatora, najważniejsze zagadnienie prawne poruszone w omawianym wyroku, dotyczy granic dopuszczalności odstąpienia od umowy o zamówienie publiczne na podstawie ogólnych przepisów o umowach wzajemnych, ze względu na niemożliwość świadczenia w rozumieniu art. 493 w związku z art. 475 k.c. Autor zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, zgodnie z którym brak środków finansowych po stronie pozwanej gminy na realizację inwestycji w pełnym zakresie i w ustalonym terminie, spowodowanym wstrzymaniem dotacji przez wojewodę, nie stanowi niemożliwości świadczenia. Podkreślił, że należy zgodzić się z tym poglądem z co najmniej dwóch powodów. Po pierwsze, niemożliwość świadczenia z umowy wzajemnej odnosi się na ogół do świadczenia niepieniężnego, natomiast co do świadczeń pieniężnych dominuje pogląd, że nawet bezwzględny brak środków finansowych na wywiązanie się ze zobowiązania nie może być utożsamiany z następczą niemożliwością świadczenia, ponieważ stan taki nie ma charakteru trwałego.

Po drugie, wprawdzie art. 93 ust. 1 pkt 4 p.z.p. (dawniej art. 27b ustawy o z.p.) zezwala na unieważnienie przetargu, jeśli cena najkorzystniejszej oferty przewyższa kwotę, jaką zamawiający może przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia, co mogłoby skłaniać do poglądu, że wyjątkowo w zamówieniach publicznych stan niewypłacalności z woli ustawodawcy stał się okolicznością rzutującą na niemożliwość świadczenia, jednakże w tej sytuacji wyraźnie chodzi o tzw. prawną niemożliwość świadczenia.

Glosator stwierdził, że ujawniająca się w stanie faktycznym sprawy zła sytuacja finansowa gminy uprawniała wykonawcę robót budowlanych co najwyżej do powstrzymania się ze spełnieniem świadczenia ze względu na stan majątkowy drugiej strony, na podstawie art. 490 § 1 k.c. Uprawnienie to nie przysługuje jednak wykonawcy, który w chwili zawarcia umowy wiedział o złym stanie majątkowym drugiej strony (art. 490 § 2 k.c.).

W konsekwencji autor w pełni zaaprobował argumenty przytoczone w omawianym orzeczeniu.

E.S.

*

W sprawach o wpis do rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zgłoszonych do sądu rejestrowego między dniem 8 listopada a dniem 31 grudnia 2000 r., stosuje się także po dniu 1 stycznia 2001 r. dotychczasowe przepisy dotyczące minimalnej wysokości kapitału zakładowego i wartości nominalnej udziału.

(postanowienie z dnia 27 sierpnia 2003 r., I CK 47/02, Z. Strus, B. Myszka, B. Czech, MoP 2003, nr 20, s. 915)

Glosa

Roberta Pabisa, Glosa 2005, nr 1, s. 21

Glosowane orzeczenie dotyczy zmiany minimalnej wysokości kapitału zakładowego spółek kapitałowych oraz minimalnej wartości udziału w kapitale zakładowym spółce z o.o. Problem ten powstał wraz z wejściem w życie kodeksu spółek handlowych, a wynikał z luki w przepisach przejściowych tego kodeksu.

Autor przypomniał, że przepisy kodeksu spółek handlowych wprowadziły istotne zmiany dotyczące minimalnej wysokości kapitału zakładowego spółek kapitałowych oraz minimalnej wartości udziału w kapitale zakładowym spółki z o.o. W szczególności art. 154 § 1 k.s.h. w miejsce dotychczasowego wymogu tworzenia i funkcjonowania spółki z o.o. z kapitałem zakładowym wynoszącym co najmniej 4 tys. zł (art. 159 § 2 k.h.) zastrzegł, iż kapitał zakładowy spółki z o.o. powinien wynosić co najmniej 50 tys. zł.

Natomiast art. 154 § 2 k.s.h. podwyższył minimalną wartość nominalną udziału z kwoty 50 zł (art. 159 § 2 k.h.) do kwoty 500 zł (art. 154 § 2 k.s.h.).

Z kolei w przypadku spółki akcyjnej art. 308 § 1 k.s.h. wprowadził zasadę, iż kapitał zakładowy powinien wynosić co najmniej 500 tys. zł, podczas gdy na gruncie kodeksu handlowego wystarczająca była kwota 100 tys. zł (art. 311 § 1 k.h.).

Ze względu na tak istotne zmiany w zakresie najniższej wysokości kapitału zakładowego spółki kapitałowej oraz minimalnej wartości nominalnej udziału w spółce z o.o., niezbędne stało się określenie, jakie wymogi powinny spełniać te spółki, których tworzenie i zgłoszenie do sądu rejestrowego przypadło na okres wprowadzania nowej regulacji.

Glosator nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w tezie omawianego orzeczenia. Stwierdził, że nie ma podstaw do zastosowania wykładni pozwalającej na przyjęcie innego wniosku niż wynikający bezpośrednio z brzmienia art. 624 § 3 k.s.h., stwierdzającego, że spółki zgłoszone do sądu rejestrowego po dniu 7 grudnia 2000 r. i niezarejestrowane do końca 2000 r. mogą zostać wpisane do rejestru jedynie w wypadku spełnienia wymagań dotyczących minimalnej wysokości kapitału zakładowego i minimalnej wartości nominalnej udziału w spółce z o.o., określonych w przepisach kodeksu spółek handlowych.

Autor stwierdził, że przyjmując stanowisko Sądu Najwyższego, spółka z o.o. utworzona dnia 31 grudnia 2000 r. i w tym dniu zgłoszona do rejestru mogłaby posiadać kapitał zakładowy w wysokości 4 tys. zł. Podniósł, że aprobatą takiego poglądu, czyniłaby przepis art. 624 § 3 k.s.h., odnoszący się do dnia ogłoszenia kodeksu spółek handlowych, a nie do dnia jego wejścia w życie, zupełnie nonsensownym. Jego zdaniem, omawiane orzeczenie powołanemu zapisowi art. 624 § 3 k.s.h. nadaje właśnie wymiar niedorzeczności.

W konsekwencji, glosator zauważył, że z art. 624 § 3 k.s.h. należy wyprowadzić generalną normę nakazującą, aby spółka kapitałowa, której zgłoszenia do sądu rejestrowego dokonano po dniu ogłoszenia, jednak przed dniem wejścia w życie kodeksu spółek handlowych, a przed dniem wejścia w życie tego kodeksu nie została zarejestrowana, spełniała surowsze wymogi przewidziane nowymi przepisami w zakresie wysokości kapitału zakładowego oraz nominalnej wartości udziałów w spółce z o.o. W jego ocenie, zaprezentowana interpretacja art. 624 § 3 k.s.h., znajduje oparcie w treści

art. 3 k.c., który ustanawiając regułę, że ustawa nie ma mocy wstecznej, zastrzega, iż co innego może wynikać z jej brzmienia lub celu.

Jako ostatni argument wspierający prezentowane stanowisko, autor powołał się na treść art. 628 k.s.h. stanowiący, że w razie wątpliwości, czy mają być stosowane przepisy dotychczasowe, czy przepisy kodeksu spółek handlowych, należy stosować przepisy tego kodeksu.

E.S.

*

W sytuacji, gdy istniejący dostęp do drogi publicznej jest nieodpowiedni, regułą powinno być przystosowanie do prawidłowego użytku zamiast ustanowienie służebności drogi koniecznej innym szlakiem, chyba że przystosowanie dostępu do drogi publicznej byłoby niemożliwe lub wymagałoby niewspółmiernych i nieopłacalnych nakładów (art. 145 § 1 k.c.).

(postanowienie z dnia 6 kwietnia 2004 r., I CK 552/03, E. Skowrońska-Bocian, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, OSP 2005, nr 1, poz. 4; BSN 2004, nr 10, s. 10; Wok. 2004, nr 11, s. 10)

Glosa

Stanisława Rudnickiego, OSP 2005, nr 1, poz. 4

Przedmiotem glosowanego orzeczenia była interpretacja pojęcia „odpowiedniego dostępu” użytego w art. 145 § 1 k.c. Jest to przesłanka obiektywna, na której istnienie – poza okolicznościami wymienionymi w zdaniu drugim art. 145 § 2 – nie ma wpływu żadna inna przyczyna powodująca brak dostępu nieruchomości do drogi publicznej lub budynków gospodarczych.

To stwierdzenie nie upoważnia jednak do wniosku, że własne niedbalstwo właściciela nieruchomości, a tym bardziej jego zawinione działanie, w wyniku którego nieruchomość utraciła „odpowiedni dostęp” nie ma żadnego wpływu na żądanie ustanowienia służebności drogi koniecznej przez właściciela nieruchomości sąsiedniej. Stanowisko takie pomijałoby całkowicie okoliczność, że nikt nie może wywodzić dla siebie uprawnień z własnego niedbalstwa, a tym samym z zawinionego przez siebie

działania i na tej podstawie skutecznie dochodzić roszczeń przeciwko innym osobom. Ocena dopuszczalności ustanowienia służebności drogi koniecznej przez cudzą nieruchomość wymaga najpierw rozstrzygnięcia, czyje prawo własności podlega silniejszej ochronie, skoro wykonywanie jednego z nich ma być ograniczone. Właściciel, który z własnej woli utrudnił lub uniemożliwił sobie dostęp do drogi publicznej wznosząc na całej szerokości budynek nie może żądać ustanowienia w postępowaniu sądowym służebności drogi koniecznej.

Zdaniem autora, Sąd Najwyższy trafnie przyjął, że brak odpowiedniego dostępu do drogi publicznej lub budynków gospodarskich zachodzi dopiero wtedy, gdy właściciel nieruchomości nie może go urządzić na własnej nieruchomości przez wykorzystanie istniejących możliwości urządzenia albo przystosowania i usprawnienia istniejącego dostępu, nie wymagającego nieopłaconych lub niewspółmiernych nakładów.

Ł.P.

*

Zezwolenie na rozpowszechnianie wizerunku może być cofnięte przez uprawnionego, dlatego rozpowszechnianie przez wydawcę czasopisma, mimo sprzeciwu osoby fotografowanej w tym celu, dokonane przed wydaniem nakładu usprawiedliwia co do zasady roszczenie o zadośćuczynienie.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 495/03, G. Bieniek, J. Frąckowiak, Z. Strus, nie publ.)

Glosa

Teresy Grzeszak, Glosa 2005, nr 1, s. 54

Zdaniem autorki, glosowane orzeczenie wymaga komentarza z tego względu, że ilustruje paradoksy prawa do wizerunku, jako prawa formalnie osobistego, ale chroniącego w coraz większym stopniu interesy majątkowe. Podniosła, że uświadamia ono istnienie nowego rynku tzw. inforozrywki, który rozwija się na fundamencie tego prawa i prawa do prywatności. Dotyczy także problematyki określenia charakteru prawnego uszczerbku doznanego przez powódkę i zezwolenia na rozpowszechnianie wizerunku (znaczenia wyróżnienia w nim wyraźnej zgody na reklamowe wykorzystanie

wizerunku, dopuszczalności cofania zezwolenia, rozkładu ciężaru dowodu co do zakresu udzielonej zgody i jej warunków).

Glosatorka stwierdziła, że orzeczeniu brak wewnętrznej spójności, ponieważ Sąd Najwyższy nie wniknął dostatecznie głęboko w istotę problemu.

Zwróciła uwagę, że omawiane orzeczenie stabilizuje takie ujmowanie prawa do wizerunku, które pozwala traktować je jako prawo bezwzględne, osobiste, ale chroniące wszelkie interesy osobiste i majątkowe związane z rozpowszechnianiem wizerunku. Wskazała, że Sąd Najwyższy nie wypowiedział się jasno w zasadniczej kwestii, czy na prawo to składa się odrębne uprawnienie wykorzystania reklamowego tego dobra, albo precyzyjniej - do wykorzystania "siły zarobkowej" osobowości sławnej osoby, która konkretyzuje się w jej wizerunkach. Stwierdziła, że pozytywnej odpowiedzi można się tylko domyślać, śledząc tok rozumowania sądu badającego zakres zezwolenia. Jej zdaniem, Sąd Najwyższy bez uzasadnienia przyjął, że ten, kto korzysta z wizerunku, musi wykazać, że zezwolenie objęło te aspekty korzystania, które mają znaczenie ze względu na interesy majątkowe zezwalającego związane z wizerunkiem. Gdyby uprawnienie takie zostało jednoznacznie wyodrębnione i uzasadnione, waga tego orzeczenia byłaby nie do przecenienia. Ponadto, w ocenie autorki, Sąd Najwyższy nie wyprowadziłby niekonsekwentnych wniosków odnoszących się do kwalifikacji doznanego przez powódkę uszczerbku i dopuszczalności cofania zgody na eksploatację wizerunku.

Glosatorka zwróciła uwagę, że powódka podkreślała w toku sprawy ogólny ujemny wpływ kampanii reklamowej na jej dalsze plany zagospodarowania wizerunku. Traktowała wizerunek jak dobro o wartości majątkowej, za którego wykorzystanie należy płacić. Uznała zatem, że uszczerbek powódki sąd powinien zakwalifikować jako majątkowy, czyli szkodę lub zubożenie. Stwierdziła, że w uzasadnieniu wyroku mylnie uznano, że powódka doznała krzywdy, za którą przyznano zadośćuczynienie stanowiące wielokrotność jej żądań finansowych wobec wydawcy prasy kolorowej za publikację wizerunku na okładce, wykorzystanej do reklamy pisma. Zdaniem autorki, w odniesieniu do tych praw osobistych, które nie chronią konkretnego interesu osobistego, tylko władzę uprawnionego nad dobrem niematerialnym – a do takich glosatorka zalicza wizerunek – z którym związane mogą być osobiste lub majątkowe interesy, o krzywdzie może być mowa dopiero wtedy, gdy naruszenie tego prawa wywoła zarazem naruszenie osobistego interesu i cierpienie psychiczne. Dlatego podniosła, że po stwierdzeniu

naruszenia prawa trzeba jeszcze zbadać, co jest jego skutkiem.

Glosatorka wyraziła pogląd, że powódce w omawianej sprawie przysługuje również roszczenie o wydanie bezprawnie uzyskanej korzyści. Wiąże się to z możliwością rozumienia pojęcia korzyści jako samego uzyskania korzystania z dobra, za które zwykle się płaci. Wydaniu powinna podlegać średnia wartość tego korzystania, ustalana według stawek rynkowych.

Autorka podniosła też, że z przedstawionego stanu faktycznego wcale nie wynika jednoznacznie, że rozpowszechnianie wizerunku było bezprawne, a na zakończenie stwierdziła, że Sąd Najwyższy nie dostrzegł specyfiki autoreklamy prasy. Zwróciła uwagę, że skoro prasie wolno informować o konkretnej osobie (obojętne, czy na podstawie ustawy, czy zezwolenia zainteresowanej osoby), to powinno być jej również generalnie wolno informować potencjalnych czytelników o tym, co znajduje się w konkretnym numerze pisma.

E.S.

prawo cywilne procesowe

Apelacja wspólnoty mieszkaniowej, którą tworzą właściciele lokali użytkowych, w sprawie o uchylenie uchwały tej wspólnoty podlega wpisowi stałemu określonymu w § 12 ust. 1 pkt 5 w związku z § 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 154, poz. 753 ze zm.).

(uchwała z dnia 27 marca 2003 r., III CZP 100/02, L. Walentynowicz, M. Grzelka, T. Domińczyk, OSNC 2004, nr 1, poz. 5; BSN 2003, nr 3, s. 3; MoP 2003, nr 9, s. 388; MoP 2003, nr 24, s. 1133; Prok. i Pr. 2003, nr 9, s. 32)

Glosa

Łukasza Kozłowskiego i Jarosława Mydlarskiego, Przegląd Sądowy 2005, nr 1, s. 188

Autorzy nie zgodzili się z glosowanym orzeczeniem. Podnieśli, że istnieje powszechna praktyka, aby w sprawach procesowych, w których wpis od pozwu jest stały, wpis tej samej wysokości pobierać także od apelacji. Stwierdzili, że takie stanowisko zajmuje również doktryna procesu cywilnego, uzasadniając to treścią § 7 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (dalej: „rozporządzenie o wpisach”).

Zdaniem glosatorów, wykładnia językowa § 12 ust. 1 pkt 5 i § 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia o wpisach w związku z art. 29 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej: „u.k.s.c.”), prowadzi do zanegowania stanowiska wyrażonego w omawianej uchwale. W ocenie autorów, paragraf 7 ust. 1 rozporządzenia o wpisach nie stanowi, że wpis od apelacji czy od kasacji jest taki sam jak wpis od pozwu, a jedynie mówi o tym, iż zarówno od pozwu, jak i od apelacji lub kasacji pobiera się cały wpis. Zwrócili uwagę, że brak jednak w tym przepisie unormowania podobnego do tego zawartego w § 20 ust. 1 rozporządzenia o wpisie, który wpis od apelacji lub od kasacji „wiąże” z wpisem od wniosku. Powyższe wskazuje, w opinii autorów, że wpisy od poszczególnych rodzajów pism wymienionych w § 7 ust. 1 rozporządzenia o wpisach należy traktować oddzielnie, a to z kolei prowadzi do wniosku, iż przewidywano w procesie sytuację, w której wysokość wpisu od apelacji lub kasacji będzie inna niż wysokość wpisu od pozwu.

W konsekwencji glosatorzy przyjęli, odmiennie niż Sąd Najwyższy, że wpis od apelacji w sprawie o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej nie jest stały i nie wynosi tyle, ile wpis od pozwu w takiej sprawie. Ich zdaniem, omawiany wpis, zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia o wpisach w związku z art. 29 u.k.s.c., jest stosunkowy, a oblicza się go zgodnie z regułami przewidzianymi w § 1 rozporządzenia o wpisach. Za takim stanowiskiem przemawia wykładnia językowa przepisów rozporządzenia o wpisach, wsparta wykładnią historyczną, odnoszącą się do przepisów ustawy – przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 1950 r.

Autorzy podnieśli jednocześnie, że przyjęcie zaproponowanej przez nich tezy może wywołać następujące skutki. Po pierwsze, wpis od apelacji różniłby się od wpisu

od pozwu, a nierzadko byłby to wpis wyższy niż wpis od apelacji. Po drugie, znacznemu utrudnieniu uległoby obliczenie wpisów od apelacji w takich sprawach, ze względu na to, że przepisy kodeksu postępowania cywilnego są niedostateczne w zakresie ustalania wartości przedmiotu sporu.

Na zakończenie glosatorzy odnieśli się do przepisów projektowanej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W myśl przepisów projektu ustawy, nie ma wątpliwości co do tego, że opłata od apelacji jest tożsama z opłatą od pozwu w danej sprawie, ponieważ przepis wyraźnie tak wskazuje (art. 17 ust. 2 projektu ustawy). Takiego uregulowania brak jednak na gruncie obecnie obowiązujących przepisów, co także potwierdza – zdaniem autorów – trafność tezy zaprezentowanej w glosie, że w przypadku, gdy przepis przewiduje wpis stały jedynie od pozwu w danej sprawie, to brak podstaw, aby taki sam wpis pobierać od apelacji lub kasacji.

Omawianą uchwałę objął „Przełęczem orzecznictwa” Z. Strus (Palestra 2003, nr 5-6, s. 259).

E.S.

*

Wierzyciel dochodzący zaspokojenia wierzytelności podatkowej, będący jednocześnie organem egzekucyjnym, nie może uczestniczyć w podziale sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości, na podstawie tytułu wykonawczego przez siebie wystawionego, bez potrzeby nadania mu sądowej klauzuli wykonalności.

(postanowienie z dnia 22 sierpnia 2003 r., IV CKN 1683/00, S. Dąbrowski, B. Czech, I. Koper, OSP 2005, nr 1, poz. 2; IC 2003, nr 11, s. 54)

Glosa

Ireneusza Kunickiego, OSP 2005, nr 1, poz. 2

Autor nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że pojęcia „tytułu wykonawczego” ujęte w art. 776 k.p.c. oraz w postępowaniu podziałowym uregulowanym w art. 1036 k.p.c. nie są tożsame.

Jego zdaniem, przyłączenie się wierzycieli do podziału sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości ma takie same skutki jak złożenie przez nich wniosku o wszczęcie egzekucji względnie przyłączenie się do już prowadzonej egzekucji, czynności te zmierzają bowiem do tego samego celu, tj. do zaspokojenia należności wierzyciela. Dopuszczalność przyłączenia się do podziału sumy uzyskanej z egzekucji zmierza do przyśpieszenia i odformalizowania postępowania przez ograniczenie uczestniczenia ogromnej liczby wierzycieli we wcześniejszych stadiach postępowania egzekucyjnego. Istniejąca ustawowa definicja tytułu wykonawczego (art. 776 k.p.c.) wyłącza używanie pojęcia tytułu wykonawczego z art. 1036 k.p.c. w innym znaczeniu.

Przesądzenie, że przyłączenie się do podziału sumy uzyskanej z egzekucji pełni takie same funkcje jak prowadzenie egzekucji, prowadzi do wniosku, że na gruncie obecnego stanu prawnego administracyjny organ egzekucyjny nie może przyłączyć się do podziału sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości z uwagi na niedopuszczalność drogi egzekucji sądowej. Droga egzekucji sądowej z nieruchomości dla egzekwowania należności administracyjnych, w tym należności podatkowych, przestała być dopuszczalna.

Wierzyciel z tytułu należności administracyjnych nie może żądać wszczęcia egzekucji administracyjnej z tej nieruchomości nawet pomimo toczącej się już egzekucji sądowej.

Ł.P.

*

Brak rozstrzygnięcia w prawomocnym postanowieniu o dział spadku o wysokości i terminie uiszczenia odsetek od zasądzonej spłaty nie uzasadnia zarzutu powagi rzeczy osądzonej w procesie o zapłatę odsetek za opóźnienie w dokonaniu spłaty.

(uchwała z dnia 27 listopada 2003 r., III CZP 80/03, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, Z. Strus, OSNC 2005, nr 2, poz. 20; IC 2003, nr 12, s. 8; BSN 2003, nr 11, s. 8; Wok. 2004, nr 1, s. 12; NPN 2004, nr 1, s. 62; MoP 2004, nr 12, s. 560; Wok. 2004, nr 6, s. 3)

Glosa

Marcina Lemkowskiego, Monitor Prawniczy 2005, nr 1, s. 48

Glosator co do zasady podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w tezie uchwały, zgłaszając jednak zastrzeżenia odnośnie argumentacji jurydycznej przytoczonej na jej poparcie.

W ocenie autora wyraźne przesądzenie przez Sąd Najwyższy możliwości dochodzenia odsetek za opóźnienie w dokonaniu spłaty, pomimo braku rozstrzygnięcia w prawomocnym postanowieniu o zniesieniu współwłasności w kwestii odsetek, zasługuje w pełni na aprobatę. Takie stanowisko judykatury spowoduje bowiem, że sytuacja prawna dłużników zobowiązanych do świadczenia pieniężnego w postaci spłaty i dopłaty nie będzie się różniła od sytuacji innych podmiotów, które popadły w opóźnienie. Do obu kategorii dłużników znajdzie zatem zastosowanie art. 481 k.c.

Krytycznie natomiast glosator odniósł się do zaprezentowanego przez Sąd Najwyższy poglądu odnośnie charakteru prawnego odsetek z art. 212 k.c. Sąd Najwyższy podzielił bowiem już wcześniej pojawiające się w judykaturze zapatrywanie, że przyznawane na podstawie powołanego przepisu odsetki mają „mieszany, podwójny charakter” tj. odsetek tzw. kredytowych i odsetek za opóźnienie. Zdaniem autora, nie można zaakceptować tego poglądu, ponieważ o charakterze odsetek decyduje nie data ich płatności, ale okres, za jaki odsetki te się należą. I tak, jeżeli odsetki należą się od dnia wymagalności, będą odsetkami za opóźnienie, a jeżeli od innej daty – będą odsetkami kapitałowymi. W ocenie glosatora, literalna wykładnia art. 212 k.c. wskazuje na to, że chodzi o odsetki za opóźnienie, wspomniany przepis upoważnia bowiem sąd jedynie do oznaczenia terminu uiszczenia odsetek. Odsetki należeć się zatem będą wierzycielowi za okres od chwili prawomocnego zniesienia współwłasności do momentu wymagalności spłaty. Spełniają one tym samym funkcję wynagrodzenia należnego wierzycielowi z samego faktu oczekiwania na wyrównanie jego udziału.

Kilka uwag o glosowanej uchwale można znaleźć w „Przeglądzie orzecznictwa” Z. Strusa (Palestra 2004, nr 3-4, s. 244).

S.S.

*

Wniosek o wpis hipoteki przymusowej nie może być uwzględniony, jeżeli dłużnik nie jest właścicielem nieruchomości w chwili rozpoznania wniosku.

*(postanowienie z dnia 23 stycznia 2004 r., III CK 245/02, H. Wrzeszcz,
J. Frąckowiak, M. Grzelka, OSP 2005, nr 1, poz. 3)*

Glosa

Krzysztofa Stefaniuka, OSP 2005, nr 1, poz. 3

Autor nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego. Jego zdaniem polski system prawny dopuszcza dokonanie wpisu hipoteki na podstawie stanu rzeczy z innej chwili niż chwila orzekania (art. 29 u.k.w. oraz art. 192 pkt. 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Przepisy o postępowaniu nieprocesowym, w tym o postępowaniu wieczystoksięgowym nie określają wprost, czy i jaki wpływ na bieg postępowania o wpis prawa do księgi wieczystej ma zbycie, po jego wszczęciu, nieruchomości, której dotyczy wnioszek. Stąd też należy odwołać się do art. 192 pkt. 3 k.p.c., którego celem jest właśnie ochrona drugiej strony przed negatywnymi skutkami zbycia rzeczy lub prawa po zawisłości sprawy, a więc uniezależnienie jej dalszego biegu od tych czynności.

Ł.P.

*

Zażalenie, o którym mowa w art. 40 Konwencji z Lugano wnosi się wprost do sądu apelacyjnego. Termin do jego wniesienia jest tygodniowy (art. 394 § 2 k.p.c.).

*(postanowienie z dnia 14 lipca 2004 r., IV CK 495/03, A. Górski, Z. Kwaśniewski,
T. Żyżnowski, OSP 2005, nr 1, poz. 5; BSN 2004, nr 12, s. 11)*

Glosa

Marcina Lemkowskiego, OSP 2005, nr 1, poz. 5

Zdaniem autora, pogląd Sądu Najwyższego o wyłącznej właściwości sądu apelacyjnego do przyjęcia zażalenia powinien być uzupełniony stwierdzeniem, że termin tygodniowy jest zachowany również, gdy zażalenie zostało wniesione za pośrednictwem sądu pierwszej instancji. Podstawę do takiej wykładni daje art. 200 § 3 k.p.c. zastosowany odpowiednio, z uwzględnieniem w drodze wykładni funkcjonalnej

uregulowań innych systemów prawnych, zwłaszcza niemieckiego, zawierającego wprost analogiczne rozwiązanie.

Pogląd Sądu Najwyższego burzy istotnie spójność naszego systemu prawnego, gdyż wprowadza bodaj jedyny wyjątek od znanego w naszej procedurze zróżnicowania sądów *a quo* i *ad quem*.

Ł.P.

ORZECZENIA NIEPUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 23 k.c., art. 24 k.c.

Krytyka przez pracownika istniejących w zakładzie pracy stosunków służbowych oraz postaw przełożonych, odpowiedzialnych za stan tych stosunków, jest dopuszczalna pod warunkiem, że prowadzona jest w odpowiedniej formie, adresowana do właściwych instancji i nie jest oszczercza ani złośliwa.

(wyrok z dnia 14 lipca 2004 r., IV CK 588/03, A. Górski, Z. Kwaśniewski, T. Żyznowski)

*

art. 117 k.c., art. 61 k.c.

Dorozumiane oświadczenie woli dłużnika o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia uzasadnione jest wówczas, gdy zamiar dłużnika zrzeczenia się tego zarzutu wynika w sposób niewątpliwy z towarzyszących temu oświadczeniu okoliczności.

(wyrok z dnia 21 lipca 2004 r., V CK 620/03, M. Wysocka, G. Bieniek, B. Myszka)

*

art. 231 k.c.

Dla powstania roszczenia wynikającego z art. 231 § 2 k.c. wystarczy zainstalowanie trwałych urządzeń, które – mając fizyczne oparcie na sąsiednich nieruchomościach – znalazły się na trwałe w granicach przestrzennych nieruchomości określonych w art. 143 k.c.

(wyrok z dnia 16 lipca 2004 r., I CK 26/04, T. Wiśniewski, M. Bączyk, S. Dąbrowski)

*

art. 353¹ k.c.

Istota (natura) stosunku prawnego, powstałego w następstwie zawarcia tzw. kontraktu menedżerskiego, nie sprzeciwia się dopuszczalności zastrzeżenia przez strony możliwości jego rozwiązania ze skutkiem natychmiastowym dopiero z chwilą potwierdzenia prawomocnym wyrokiem sądu faktu dopuszczenia się przez zarządcę umyślnego przestępstwa uniemożliwiającego dalsze zarządzanie.

(wyrok z dnia 14 lipca 2004 r., IV CK 575/03, A. Górski, Z. Kwaśniewski, T. Żyznowski)

*

art. 395 k.c., art. 379 k.c.

Strona, która korzysta z umownego prawa do odstąpienia od umowy, może odstąpić od umowy tylko co do części niewykonanego jeszcze świadczenia, jeżeli świadczenie to jest podzielne w rozumieniu art. 379 § 2 k.c.

(wyrok z dnia 9 lipca 2004 r., II CK 459/03, H. Ciepła, J. Frąckowiak, B. Myszka)

*

art. 436 k.c.

Samowolne i bezprawne zawładnięcie przez pracownika pojazdem będącym własnością pracodawcy, noszące cechy posiadania zależnego w rozumieniu art. 436 § 2 zdanie drugie k.c., wyłącza odpowiedzialność posiadacza samoistnego (pracodawcy) za szkodę spowodowaną ruchem tego pojazdu (art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c.).

(wyrok z dnia 16 lipca 2004 r., I CK 44/04, T. Wiśniewski, M. Bączyk, S. Dąbrowski)

*

art. 472 k.c., art. 473 k.c.

Strony mogą w umowie rozszerzyć zakres odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania, jednakże wola stron w tym przedmiocie musi wynikać z umowy w sposób niewątpliwy (art. 472 w związku z art. 473 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 8 lipca 2004 r., IV CK 583/03, F. Barczewska, M. Bączyk, I. Koper)

*

art. 509 k.c., art 510 k.c., art. 511 k.c.

Zastrzeżenie klauzuli gwarancyjnej w umowie tzw. faktoringu niewłaściwego (niepełnego), przy równoczesnym braku zastrzeżenia w tej umowie warunku rozwiązującego, nie pozbawia faktora uprawnienia do dochodzenia zaspokojenia także od dłużnika faktoringowego dopóty, dopóki faktor nie uzyskał zaspokojenia swojej wierzytelności od faktoranta.

(wyrok z dnia 28 lipca 2004 r., III CK 285/03, M. Sychowicz, Z. Kwaśniewski, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 518 k.c.

Samodzielnemu publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej, powstałemu z przekształcenia publicznego zakładu opieki zdrowotnej, prowadzonego w formie jednostki budżetowej Skarbu Państwa, który spełnił świadczenie z tytułu wynagrodzenia pracownika za okres jego pracy w tym zakładzie przed

przekształceniem, przysługuje roszczenie wobec Skarbu Państwa o zwrot spełnionego świadczenia (art. 518 § 1 pkt 1 k.c.).

(wyrok z dnia 8 lipca 2004 r., IV CK 561/03, F. Barczewska, M. Bączyk, I. Koper)

*

art. 804 k.c.

Przepis art. 804 k.c. obejmuje dwie wyłączające się możliwości oznaczenia początkowej daty biegu terminu przedawnienia, co oznacza, że termin ten biegnie albo od dnia, kiedy spedytor naprawił szkodę dobrowolnie, bez potrzeby wytaczania powództwa, albo od dnia, kiedy wytoczono przeciwko niemu powództwo.

(wyrok z dnia 21 lipca 2004 r., V CK 21/04, M. Wysocka, G. Bieniek, B. Myszka)

*

art. 805 k.c.

Zakład ubezpieczeń może odmówić wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego w sytuacji, w której ubezpieczający – wskutek niedopełnienia ciążącego na nim, zgodnie z postanowieniami ogólnych warunków ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku, obowiązku prowadzenia wiarygodnej ewidencji ubezpieczanego mienia – uniemożliwił ustalenie wysokości szkody.

(wyrok z dnia 9 lipca 2004 r., II CK 445/03, H. Ciepła, J. Frąckowiak, B. Myszka)

*

art. 968 k.c.

Zapis polegający na ustanowieniu na rzecz zapisobiorcy prawa do bezpłatnego korzystania z jednej izby w mieszkaniu wchodzącym w skład spadku, z jednoczesnym stwierdzeniem, że zapisobiorcę będą obciążały proporcjonalnie

wszelkie opłaty ponoszone za ten lokal, nie narusza zasad określonych w art. 968 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 23 lipca 2004 r., III CK 200/03, J. Frąckowiak, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

prawo rodzinne

Wynikające z przepisów art. 98 § 2 pkt 2 i § 3 k.r.o. wyłączenie reprezentacji rodziców należy w postępowaniu nieprocesowym oceniać *ad casum* i przyjmować je tylko wtedy, gdy istnieje, choćby teoretyczna, możliwość sprzeczności interesów.

(postanowienie z dnia 9 lipca 2004 r., II CK 435/03, H. Ciepła, J. Frąckowiak, B. Myszka)

*

księgi wieczyste

Powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym służy do obalenia domniemania wynikającego z art. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361).

(wyrok z dnia 7 lipca 2004 r., I CK 108/04, G. Bieniek, S. Dąbrowski, J. Górski)

*

prawo handlowe

1. Do decyzji (uchwał) zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością o zwołaniu zgromadzenia wspólników oraz jego odwołaniu nie znajdują

zastosowania przepisy kodeksu cywilnego regulujące sposób składania oświadczeń woli, w tym art. 61 zdanie drugie k.c.

2. Zgromadzenie wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które zostało skutecznie odwołane, nie ma kwalifikacji organu spółki i nie jest władne podejmować jakichkolwiek uchwał; podjęte na nim uchwały nie istnieją.

(wyrok z dnia 26 czerwca 2004 r., V CKN 419/01, H. Pietrzkowski, I. Koper, K. Zawada)

Powstanie do dnia 15 stycznia 2004 r. spółki jawnej w sposób określony w art. 26 § 4 k.s.h. nie przenosiło na jej rzecz prawa własności nieruchomości wspólników spółki cywilnej.

(postanowienie z dnia 7 lipca 2004 r., I CK 79/04, G. Bieniek, J. Górski, S. Dąbrowski)

*

prawo spółdzielcze, hipoteka

Wygaśnięcie hipoteki o której mowa w art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116) następuje z chwilą ustanowienia odrębnej własności choćby jednego lokalu w nieruchomości stanowiącej własność spółdzielni na rzecz innej osoby niż ta spółdzielnia.

(postanowienie z dnia 14 lipca 2004 r., IV CK 568/03, A. Górski, T. Żyznowski, Z. Kwaśniewski)

*

prawo prasowe

Przewidziana w art. 38 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 84 ze zm.) współodpowiedzialność wydawcy za treść ogłoszenia

nie oznacza jego odpowiedzialności za ogłoszeniodawcę; każdy z nich odpowiada za własne postępowanie, w granicach swoich możliwości i staranności.

(wyrok z dnia 15 lipca 2004 r., V CK 675/03, L. Walentynowicz, M. Grzelka, E. Skowrońska-Bocian)

*

prawo wekslowe

Jeżeli w deklaracji wekslowej wystawca upoważnił posiadacza weksla in blanco do wypełnienia go w każdym czasie, weksel wypełniony po terminie przedawnienia roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego, dla którego weksel in blanco był zabezpieczeniem, jest ważny.

(wyrok z dnia 23 lipca 2004 r., III CK 203/03, J. Frąckowiak, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

państwo i kościół

Komisja majątkowa nie jest uprawniona do rozstrzygania roszczeń niepaństwowych osób trzecich skierowanych przeciwko gminie i wynikających z użytkowania nieruchomości objętej postępowaniem regulacyjnym (art. 61 ust. 1, 2 i 4 oraz art. 62 ust. 2 i art. 63 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. Nr 29, poz. 154 ze zm.). Regulacja nie może naruszać praw nabytych przez te osoby, co dotyczy zarówno praw rzeczowych jak i obligacyjnych.

(wyrok z dnia 23 lipca 2004 r., III CK 194/03, J. Frąckowiak, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

podatki

Do skutków wyroków znoszących małżeńską wspólność ustawową z datą wsteczną, które uprawomocniły się przed dniem 1 stycznia 2003 r., należy stosować przepis art. 29 § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym przed jego nowelizacją dokonaną na podstawie art. 1 pkt 21 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 169, poz. 1387).

(wyrok z dnia 2 lipca 2004 r., II CK 421/03, T. Żyznowski. I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski)

*

ubezpieczenia

Przechowywanie w godzinach pracy przez właściciela ubezpieczonego pojazdu kluczyków od samochodu w pomieszczeniu ogólnodostępnym, nie zamykanym na czas jego opuszczania przez użytkowników w sposób przyjmowany powszechnie za racjonalny, bo z pozostawionym, po przekręceniu, kluczem w zamku, nie oznacza – wymaganego przez ogólne warunki ubezpieczenia autocasco – zachowania stopnia staranności w zakresie sposobu zabezpieczenia kluczyków poza pojazdem, który można uznać za należyty.

(wyrok z dnia 16 lipca 2004 r., I CK 11/04, T. Wiśniewski, M. Bączyk, S. Dąbrowski)

prawo cywilne procesowe

art. 2 k.p.c.

Zobowiązania wynikające z terminowych operacji finansowych, wykonywanych przez banki zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), mogą być dochodzone na drodze sądowej.

(wyrok z dnia 9 lipca 2004 r., II CK 460/03, H. Ciepła, J. Frąckowiak, B. Myszka)

Sąd powszechny nie jest władny do rozstrzygnięcia kwestii należących do organu administracji państwowej orzekającego w drodze decyzji. Decyzja administracyjna, z której wynika, że majątek ziemski podlegał przepisowi art. 2 ust. 1 lit. e dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn. tekst: Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.) wiąże sąd w postępowaniu cywilnym.

(wyrok z dnia 28 lipca 2004 r., III CK 296/03, M. Sychowicz, Z. Kwaśniewski, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 23 k.p.c.

W sprawie o opróżnienie i opuszczenie lokalu mieszkalnego zajmowanego przez pozwanego jako domownika w domu stanowiącym własność powoda, wartość przedmiotu sporu powinna być określana według zasad art. 23 k.p.c. oraz art. 7 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.).

(postanowienie z dnia 23 lipca 2004 r., III CZU 51/04, J. Frąckowiak, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

art. 67 k.p.c.

Sąd może, na podstawie art. 67 § 1 k.p.c., usunąć błąd w oznaczeniu strony powodowej przez wskazanie, że jest nią gmina reprezentowana przez określony zakład budżetowy, jeśli zakład ten, występujący jako powód, wskazał już w pozwie, że jest tylko jednostką organizacyjną gminy i załączył pełnomocnictwo udzielone przez gminę jego kierownikowi do reprezentowania gminy przed sądami a zatem jasne było, że nie jest to jednostka odrębna od gminy.

(wyrok z dnia 23 lipca 2004 r., III CK 266/03, J. Frąckowiak, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

art. 231 k.p.c.

Skazanie lekarza za przestępstwo z art. 160 § 2 i 3 k.k. spowodowanie bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia pacjenta, może stanowić podstawę do przyjęcia domniemania faktycznego w istnieniu związku przyczynowego pomiędzy zaniedbaniem lekarza, a śmiercią pacjenta.

(wyrok z dnia 23 lipca 2004 r., III CK 71/03, J. Frąckowiak, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

art. 321 k.p.c.

W sytuacji gdy strona domaga się zasądzenia świadczenia w walucie obcej, zasądzenie równowartości takiego świadczenia w złotych polskich, bez zmiany stanowiska strony co do rodzaju waluty w jakiej świadczenie powinno zostać zasądzone, jest orzekaniem, wbrew art. 321 k.p.c., o świadczeniu którego strona w ogóle nie dochodzi.

(wyrok z dnia 23 lipca 2004 r., III CK 339/03, J. Frąckowiak, A. Górski, I. Gromska-Szuster)

*

art. 380 k.p.c.

Przewidziana w art. 380 k.p.c. możliwość rozpatrywania przez sąd drugiej instancji postanowień sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, nie dotyczy postanowień wydanych już po wydaniu wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie.

(postanowienie z dnia 9 lipca 2004 r., II CK 69/04, H. Ciepła, J. Frąckowiak, B. Myszka)

*

art. 382 k.p.c., art. 224 k.p.c.

Przepis art. 382 k.p.c. nie wyłącza stosowania przed sądem apelacyjnym przepisu art. 224 § 2 k.p.c. Sąd ten może przeprowadzić dowód z akt innej sprawy poza rozprawą jeżeli uzna ją za zbędną. O zbędności można mówić wówczas jeżeli akta te są znane stronom a nieznane sądowni. Sytuacja zbędności nie zachodzi, jeżeli ma być ustalony fakt między stronami sporny.

(wyrok z dnia 22 lipca 2004 r., II CK 423/03, H. Ciepła, J. Frąckowiak, B. Myszka)

*

art. 392 k.p.c.

Interes prawny nie stanowi procesowej przesłanki dopuszczalności zaskarżenia kasacją kwestionowanego rozstrzygnięcia, a okoliczności mające uzasadniać jego istnienie leżą bezpośrednio w sferze stosunków materialnoprawnych, co wyklucza odrzucenie kasacji z braku interesu prawnego.

(postanowienie z dnia 2 lipca 2004 r., II CZ 70/04, T. Żyźnowski, I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski)

*

art. 476 k.p.c.

Sprawa byłego pracodawcy przeciwko byłemu pracownikowi o odszkodowanie za złamanie zakazu konkurencji ma charakter sprawy z zakresu prawa pracy.

(postanowienie z dnia 9 lipca 2004 r., II CZ 76/04, H. Ciepła, J. Frąckowiak, B. Myszka)

*

art. 626⁸ § 2 k.p.c.

Przepis art. 626⁸ § 2 k.p.c. nie może być rozumiany w ten sposób jako ograniczający rolę sądu w postępowaniu wieczystoksięgowym do realizacji wyłącznie funkcji rejestracyjno-ewidencyjnych. Określony w nim zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego wyklucza wprawdzie przeprowadzanie jakichkolwiek własnych dowodów i dokonywania na ich podstawie własnych ustaleń, co nie stoi jednak na przeszkodzie wyjaśnieniu i sprawdzeniu poprawności danych pochodzących z ewidencji gruntów i budynków.

(postanowienie z dnia 2 lipca 2004 r., II CK 265/04, T. Żyznowski. I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski)

Pod rządami Prawa upadłościowego z 1934 roku, w brzmieniu wynikającym z ustawy z dnia 31 lipca 1997 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 117, poz. 751) podstawą wykreślenia hipotek wygasłych w wyniku sprzedaży nieruchomości z wolnej ręki (art. 120 § 1 i 2) jest akt notarialny sprzedaży oraz oświadczenie syndyka o zapłaceniu ceny gotówką. Możliwość obciążenia majątku nabywcy hipoteką przymusową z tytułu jego osobistej

odpowiedzialności za zaległości podatkowe upadłego nie ma wpływu na wygaśnięcie powyższych hipotek.

(postanowienie z dnia 15 lipca 2004 r., V CK 84/04, L. Walentynowicz, M. Grzelka, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 626¹⁰ k.p.c.

W świetle art. 626¹⁰ § 3 k.p.c. powzięcie przez uczestnika postępowania, który nie zrzekł się zawiadomienia, wiadomości o dokonaniu wpisu przed doręczeniem zawiadomienia zawierającego istotną treść wpisu pozostaje bez znaczenia dla biegu terminu do wniesienia apelacji; termin ten biegnie od doręczenia zawiadomienia o wpisie.

(postanowienie z dnia 9 lipca 2004 r., II CK 435/03, H. Ciepła, J. Frąckowiak, B. Myszka)

*

art. 1000 k.p.c., prawo upadłościowe

Sprzedaż nieruchomości w toku postępowania upadłościowego z wolnej ręki pociąga za sobą wygaśnięcie także hipotek przymusowych zabezpieczających należności podatkowe (art. 1000 k.p.c. w związku z art. 120 § 1 Prawa upadłościowego). Odpowiedzialność nabywcy za zobowiązania podatkowe normują przepisy Ordynacji podatkowej (art. 120 § 3 Prawa upadłościowego).

(postanowienie z dnia 15 lipca 2004 r., V CK 25/04, L. Walentynowicz, M. Grzelka, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 1047 k.p.c., art. 390 k.c., art. 156 k.c.

Źródłem wywodzonego z umowy roszczenia przeniesienia własności, podlegającego realizacji na podstawie art. 1047 § 1 k.p.c. w związku z art. 64 k.c., może być tylko umowa przedwstępna przeniesienia własności, zawarta w formie przewidzianej dla ważności umowy przyrzeczonej (art. 390 § 2 k.c.), lub umowa zobowiązująca do przeniesienia własności (art. 156 w związku z art. 73 k.c.).

(wyrok z dnia 30 czerwca 2004 r., IV CK 519/03, M. Grzelka, Z. Kwaśniewski, M. Wysocka)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2005, NR 3

Nie odstępuje od zasady prawnej zawartej w punkcie I. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1969 r., III CZP 56/69 o treści: „Ubezważnowolnionemu nie przysługuje uprawnienie do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania o uchylenie lub zmianę ubezważnowolnienia. W wypadku gdy skierowane przez ubezważnowolnionego do sądu pismo w tym przedmiocie nie daje podstawy do wszczęcia postępowania z urzędu, przewodniczący zawiadamia o tym przedstawiciela ustawowego osoby ubezważnowolnionej.”

(uchwała pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 14 października 2004 r., III CZP 37/04, T. Ereciński, F. Barczewska, M. Bączyk, G. Bieniek, H. Ciepła, B. Czech, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, J. Frąckowiak, J. Górski, A. Górski, I. Gromska-Szuster, M. Grzelka, M. Kocon, I. Koper, Z. Kwaśniewski, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian, Z. Strus, M. Sychowicz, L. Walentynowicz, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, T. Żyznowski, OSNC 2005, nr 3, poz. 42)

*

Doręczona dłużnikowi decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 28 października 2004 r., III CZP 33/04, T. Ereciński, H. Ciepła, M. Grzelka, H. Pietrkowski, Z. Strus, T. Wiśniewski, T. Żyznowski, OSNC 2005, nr 3, poz. 43)

*

Wierzytelność pieniężna, stanowiąca składnik majątku wspólnego po rozwiązaniu spółki cywilnej, może być dochodzona przez byłego wspólnika w części odpowiadającej jego udziałowi w tym majątku, bez względu na stanowisko pozostałych wspólników.

(wyrok z dnia 10 lutego 2004 r., IV CK 12/03, E. Skowrońska-Bocian, T. Bielska-Sobkowicz, B. Czech, OSNC 2005, nr 3, poz. 44)

*

Dopuszczenie przez sąd dowodu z urzędu nie może być uznane za działanie naruszające zasady bezstronności sądu i równości stron.

(wyrok z dnia 13 lutego 2004 r., IV CK 24/03, I. Gromska-Szuster, I. Koper, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 3, poz. 45)

*

W razie skierowania egzekucji do przedmiotu obciążonego zastawem, zastawnik może w drodze powództwa żądać zwolnienia tego przedmiotu od egzekucji, jeżeli zabezpieczona zastawem wierzytelność nie jest jeszcze w całości wymagalna.

(wyrok z dnia 18 lutego 2004 r., V CK 241/03, S. Dąbrowski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Grzelka, OSNC 2005, nr 3, poz. 46)

*

Deklaracja członkowska osoby przystępującej do spółdzielni może być złożona przez pełnomocnika (art. 16 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.).

(wyrok z dnia 19 lutego 2004 r., IV CK 74/03, Z. Strus, B. Czech, T. Domińczyk, OSNC 2005, nr 3, poz. 47)

*

Publikowanie wypowiedzi będących formą udziału w debacie publicznej na temat faktów lub postaci historycznych stanowi z zasady przejaw dopuszczalnego i prawem chronionego korzystania z wolności wypowiedzi oraz przekazywania idei i poglądów, także wtedy, gdy są one kontrowersyjne i niezgodne z dominującą wersją wydarzeń historycznych. Nie wyłącza to bezprawności działania autora wypowiedzi, jeżeli w jej wyniku doszło do naruszenia dóbr osobistych "postaci historycznych" (lub ich bliskich). Sposób rozstrzygnięcia kolizji pomiędzy tymi dobrami uzależniony jest od konkretnych okoliczności sprawy.

(wyrok z dnia 24 lutego 2004 r., III CK 329/02, T. Żyznowski, E. Skowrońska-Bocian, M. Wysocka, OSNC 2005, nr 3, poz. 48)

*

Wierzyciel, który wyegzekwował świadczenie na podstawie nieprawomocnego, ale wykonalnego orzeczenia sądu drugiej instancji, powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu tego świadczenia.

(wyrok z dnia 26 lutego 2004 r., V CK 220/03, A. Górski, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, OSNC 2005, nr 3, poz. 49)

*

W razie odpłatnego rozporządzenia korzyścią uzyskaną przez osobę trzecią, o której mowa w art. 527 i nast. k.c., przy ocenie zakresu jej zobowiązania wynikającego z art. 531 § 2 k.c. ma zastosowanie art. 409 k.c.

(wyrok z dnia 27 lutego 2004 r., V CK 272/03, K. Zawada, H. Pietrkowski, Z. Strus, OSNC 2005, nr 3, poz. 50)

*

1. Cena w zakresie obejmującym bezpodstawnie ustalony podatek VAT jest świadczeniem nienależnym.

2. Przedmiotem odnowienia może być także zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia.

3. Dopuszczalne jest zawarcie umowy odnowienia pod warunkiem.

(wyrok z dnia 27 lutego 2004 r., V CK 293/03, K. Zawada, H. Pietrzkowski, Z. Strus, OSNC 2005, nr 3, poz. 51)

*

Rozwiązanie umowy o dożywocie nie jest dopuszczalne po zbyciu nieruchomości obciążonej dożywociem (art. 914 w związku z art. 913 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 17 marca 2004 r., II CK 91/03, H. Ciepla, B. Czech, M. Grzelka, OSNC 2005, nr 3, poz. 52)

*

Do oceny skutków naruszenia po dniu 22 sierpnia 2001 r. prawa z rejestracji znaku towarowego stosuje się przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2001 r. Nr 49, poz. 508 ze zm.; jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.), także wtedy, gdy prawo z rejestracji znaku towarowego istniało w dniu wejścia w życie tej ustawy.

(wyrok z dnia 19 marca 2004 r., IV CK 157/03, B. Myszka, J. Frąckowiak, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 3, poz. 53)

*

Bank, który nie sprawdził, czy podany przez klienta numer rachunku dotyczy wierzyciela oznaczonego w poleceniu przelewu, działa bez zachowania należytej staranności wymaganej od profesjonalisty, do którego jego kontrahent ma szczególne zaufanie.

(wyrok z dnia 19 marca 2004 r., IV CK 158/03, B. Myszka, J. Frąckowiak, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 3, poz. 54)

*

Egzekucja z rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy, na który wystawiono dowód imienny określony w art. 55 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 556 ze zm.), powinna być prowadzona na podstawie art. 901 k.p.c., a w razie niemożności odebrania tego dowodu – na podstawie art. 893¹–893³ k.p.c.

(wyrok z dnia 19 marca 2004 r., IV CK 165/03, B. Myszka, J. Frąckowiak, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 3, poz. 55)

*

Świadczenie wykonawcy wynikające z umowy o roboty budowlane jest podzielne (art. 379 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 19 marca 2004 r., IV CK 172/03, B. Myszka, J. Frąckowiak, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 3, poz. 56)

*

Postanowienia umów w sprawie zasad i warunków udzielania świadczeń zdrowotnych przysługujących ubezpieczonym w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, zakazujące pobierania od pacjentów dodatkowych opłat z tytułu korzystania przez nich z tzw. ponadstandardowych warunków pobytu i wyżywienia w okresie leczenia szpitalnego, nie są sprzeczne z prawem ani zasadami współżycia społecznego i stanowią gwarancję równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

(wyrok z dnia 2 lipca 2004 r., II CK 271/04, T. Żyżnowski, I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski, OSNC 2005, nr 3, poz. 57)

INFORMACJA

W dniu 28 stycznia b.r. odbyła się robocza narada sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego. Zebraniu przewodniczył sędzia Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Wiśniewski. W naradzie wzięli udział zaproszeni sędziowie Sądu Najwyższego z Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych : Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Walerian Sanetra, Katarzyna Gonera, Teresa Flemming-Kulesza i Jerzy Kwaśniewski.

Narada poświęcona została omówieniu zmian wprowadzonych do kodeksu postępowania cywilnego przez ustawę z dnia 22 grudnia 2004 r. Najważniejsze dla działalności Izby Cywilnej Sądu Najwyższego zmiany dokonane nowelą w bardzo interesujący sposób omówił sędzia Tadeusz Wiśniewski. Po przedstawieniu zagadnienia rozwinęła się ciekawa dyskusja, w której udział wzięli m.in. sędziowie Sądu Najwyższego Gerard Bieniek, Katarzyna Gonera, Maria Grzelka, Teresa Flemming-Kulesza, Józef Frąckowiak, Henryk Pietrkowski, Zbigniew Strus, Marek Sychowicz, Mirosława Wysocka, Kazimierz Zawada i Tadeusz Żyznowski.

DANE STATYSTYCZNE - STYCZEŃ 2005 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	1189	298	295	-	47	5	55	129	59	1192
2.	CZP, w tym:	33	11	11	8	-	-	-	-	3	33
	- art. 390 k.p.c.	30	9	10	7	-	-	-	-	3	29
	skład 7-miu	3	2	1	1	-	-	-	-	-	4
	- pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	157	79	71	-	45	-	12	-	14	165
4.	CO, w tym	23	6	9	-	3	-	-	-	6	20
	- art. 401 k.p.c.	6	1	-	-	-	-	-	-	-	7
	- art. 45, 48 k.p.c.	17	5	9	-	3	-	-	-	6	13
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	1402	394	386	8	95	5	67	129	82	1410